

Ons kenmerk: ACM/DE/2015/207065_OV
Zaaknummer: 15.0397.52

BESLUIT

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt op grond van artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998, betreffende het opnemen van de kosten van onbalansenergie voor afregelend noodvermogen in de onbalansprijs voor afregelen.

Samenvatting

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) gaat akkoord met een voorstel voor het wijzigen van de Systeemcode Elektriciteit. Met dit voorstel worden de kosten van onbalansenergie voor afregelend noodvermogen in de onbalansprijs voor afregelen opgenomen.

De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) heeft onder meer als taak de balans in het elektriciteitsnetwerk te behouden. Bij onbalans in elektriciteitsnetwerk kan TenneT bijvoorbeeld producenten of afnemers betalen om de productie of vraag bij te stellen, waardoor de balans wordt hersteld. Dit doet TenneT door bij hen regel-, reserve- of noodvermogen in te kopen.

De achtergrond van dit voorstel is dat TenneT moet voldoen aan Europese afspraken waaruit volgt dat bij een eventuele uitval van de grootste verbinding in Nederland (thans is dit BritNed) de balans – bij overschot of tekort – wordt hersteld. Bij het uitvallen van BritNed – waarover normaliter wordt geëxporteerd – moet TenneT in Nederland snel elektriciteit kunnen afregelen om dit op te vangen. Tot op heden was het naar inschatting van TenneT mogelijk om voldoende af te regelen zonder daarvoor regel-, reserve- of noodvermogen te contracteren. De aansluitcapaciteit van BritNed op het netwerk van TenneT is echter verhoogd¹ en om te voldoen aan de Europese afspraken moet er nu wel extra vermogen worden ingekocht. TenneT heeft ervoor gekozen dat te doen in de vorm van het product “noodvermogen”.

¹ Bij de ingebruikname van BritNed was sprake van congestie op het netwerk van TenneT rond de Maasvlakte. Die congestie is inmiddels verholpen en daarom heeft krijgt BritNed nu de volledige gevraagde aansluit- en transportcapaciteit

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Procedure van totstandkoming van dit besluit	5
3	Wettelijk kader	6
4	Het voorstel.....	7
4.1	Aanleiding voorstel en gevolgde procedure	7
4.2	Toelichting op de voorgestelde wijzigingen	7
5	Beoordeling.....	9
5.1	Gevolgde procedure	9
5.2	Voorgestelde wijzigingen	9
6	Dictum	11
	Bijlage 1 – Vastgestelde wijzigingen.....	12

1 Inleiding

1. Met dit besluit geeft de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) uitvoering aan artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: de E-wet). Op grond hiervan stelt ACM tariefstructuren en voorwaarden vast naar aanleiding van een voorstel van de gezamenlijke netbeheerders. De gezamenlijke netbeheerders worden statutair vertegenwoordigd door Vereniging Netbeheer Nederland (hierna: Netbeheer Nederland).
2. ACM geeft met dit besluit haar oordeel op het voorstel van Netbeheer Nederland ontvangen op 4 mei 2015 tot wijziging van de voorwaarden bedoeld in artikel 31 van de E-wet. Het voorstel bevat wijzigingen van de Systeemcode Elektriciteit (hierna: de Systeemcode), en betreft de onbalansprijs bij inzet van noodvermogen met het karakter afregelen.
3. De indeling van dit besluit is als volgt. Hoofdstuk 2 van dit besluit bevat de gevolgde procedure. Hoofdstuk 3 bevat het vigerend wettelijk kader. Het ontvangen voorstel en relevante informatie die ACM eventueel naar aanleiding van het voorstel heeft ontvangen zijn samengevat in hoofdstuk 4. ACM beschrijft haar beoordeling van de aanvraag in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 eindigt ACM haar besluit met het dictum.
4. ACM heeft één bijlage toegevoegd aan het besluit. Deze bijlage is onderdeel van het besluit. Bijlage 1 bevat de vastgestelde wijzigingen.

2 Procedure van totstandkoming van dit besluit

5. In dit hoofdstuk beschrijft ACM de procedure die zij heeft gevolgd bij de totstandkoming van dit besluit.
6. Bij brief van 1 mei 2015, ontvangen op 4 mei 2015,² heeft Netbeheer Nederland bij ACM een voorstel ingediend tot wijziging van de voorwaarden bedoeld in artikel 31 van de E-wet. Het voorstel bevat wijzigingen van de Systeemcode.
7. ACM heeft het voorstel van Netbeheer Nederland voor een periode van vier weken ter inzage gelegd en gepubliceerd op haar internetpagina. Van de terinzagelegging is kennis gegeven in de Staatscourant van 9 oktober 2015. ACM heeft hiermee belanghebbenden in de gelegenheid gesteld schriftelijk zienswijzen te geven op het voorstel. Tevens zijn belanghebbenden in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen mondeling te geven of toe te lichten.
8. ACM heeft geen zienswijzen ontvangen.
9. Op grond van de notificatierichtlijn³ dienen lidstaten ieder ontwerp voor technische voorschriften voor te leggen aan de Europese Commissie.
10. ACM is van mening dat het voorstel geen technische voorschriften bevat bedoeld in de notificatierichtlijn. Om die reden zijn de voorwaarden in dit (ontwerp)besluit niet in ontwerp ter notificatie aangeboden.

² Met kenmerk BR-15-047, kenmerk ACM: 2015101296.

³ Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij, zoals gewijzigd bij richtlijn 98/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 juli 1998.

3 Wettelijk kader

11. In dit hoofdstuk beschrijft ACM de bepalingen die gezamenlijk het wettelijk kader vormen voor dit besluit.

12. Op grond van artikel 36, eerste lid, van de E-wet stelt ACM de tariefstructuren en voorwaarden, voorgelegd door de gezamenlijke netbeheerders, vast, met inachtneming van:
 - a. *het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders bedoeld in artikel 27, 31 of 32 en de resultaten van het overleg, bedoeld in artikel 33, eerste lid,*
 - b. *het belang van het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de elektriciteitsvoorziening,*
 - c. *het belang van de bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de elektriciteitsmarkt,*
 - d. *het belang van de bevordering van het doelmatig handelen van afnemers*
 - e. *het belang van een goede kwaliteit van de dienstverlening van netbeheerders,*
 - f. *het belang van een objectieve, transparante en niet discriminatoire handhaving van de energiebalans op een wijze die de kosten weerspiegelt,*
 - g. *de in artikel 26b bedoelde regels en*
 - h. *verordening 714/2009 en de richtlijn.*

13. ACM stelt deze voorwaarden, op grond van artikel 36, tweede lid, van de E-wet, niet vast dan nadat zij zich ervan vergewist heeft dat de voorwaarden de interoperabiliteit van de netten garanderen en objectief, evenredig en niet-discriminatoir zijn.

4 Het voorstel

14. In dit hoofdstuk geeft ACM een samenvatting van het ontvangen voorstel en relevante informatie die ACM eventueel naar aanleiding van het voorstel heeft ontvangen.

4.1 Aanleiding voorstel en gevolgde procedure

15. Volgens Netbeheer Nederland is de aanleiding voor het voorstel het volgende. De netbeheerders van de landelijk hoogspanningsnetten hebben afspraken gemaakt om vermogen met het karakter afregelen ter beschikking te hebben om te voldoen aan het deterministisch dimensioneringscriterium voor grootschalige uitval van verbruik of uitval van exporterende niet N-1 bedreven grensoverschrijdende verbindingen (zoals b.v. BritNed en Norned).
16. Netbeheer Nederland heeft het voorstel vastgesteld en besproken met representatieve organisaties tijdens een overleg van het gebruikersplatform elektriciteits- en gastransportnetten (hierna: GEN-overleg). Een verslag van het overleg is als bijlage bij het voorstel gevoegd.

4.2 Toelichting op de voorgestelde wijzigingen

17. Het voorstel wordt in deze paragraaf beschreven.
18. Het voorstel beoogt de prijs die wordt betaald voor het ingezette “noodvermogen afregelen” een grondslag te geven in de prijs die aan marktpartijen wordt betaald voor afregelen (artikel 3.9.1 van de Systeemcode). Deze prijs wordt vervolgens gebruikt in de vaststelling van de onbalansprijs.
19. Reservevermogen is vereist voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet om bij te dragen aan balansherstel en om in staat te zijn de gevolgen van het grootste incident op te kunnen vangen. Op basis van Europese afspraken dient het totale vermogen van nood- en regelvermogen dat de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet ter beschikking staat gezamenlijk minimaal gelijk te zijn aan dit grootste incident.
20. Voor de dimensionering van het reservevermogen met een afregelend karakter geldt dat de grootst mogelijke uitval van aangesloten verbruik of uitval van de exporterende niet N-1 bedreven landsgrensoverschrijdende verbindingen in het systeem moet kunnen worden opgevangen (het “deterministisch dimensioneringscriterium”). Thans wordt deze grens bepaald door de gelijkstroomverbinding tussen Nederland en Groot-Brittannië (BritNed). Deze verbinding wordt niet N-1 bedreven. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal de behoefte van de hoeveelheid te contracteren noodvermogen met een afregelend karakter

vaststellen. Op dit moment heeft TenneT de volgende mogelijkheden om af te regelen. Zij kan inzetten: gecontracteerd regelvermogen, niet-gecontracteerd beschikbaar gesteld reservevermogen, de deterministische marktreactie op een grootschalige verstoring, en het met aangrenzende netbeheerders gedeelde noodvermogen. Daar komt nu “noodvermogen afregelen” bij.

21. Tot op heden heeft TenneT geen noodvermogen met het karakter “afregelen” gecontracteerd. TenneT had geen aanleiding tot separate contractering van “noodvermogen afregelen”. De dimensionering van de uitval van exporterende niet N-1 bedreven grensoverschrijdende verbindingen is echter verhoogd doordat BritNed de beschikking heeft gekregen over haar totale aansluitcapaciteit. Daarom stelt Netbeheer Nederland voor de Systemcode zodanig aan te passen dat de inzet van noodvermogen met een afregelend karakter een grondslag krijgt in de vaststelling van de prijs voor onbalans.
22. Het voorstel is om artikel 3.9.1, onderdelen a, b, en c, van de Systemcode aan te passen. Deze onderdelen komen dan als volgt te luiden:
 - “a. opregelen: het leveren van elektrische energie aan de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet uit het door die netbeheerder ten behoeve van de systeembalans ingezette regelvermogen, reservevermogen en noodvermogen; afregelen: het leveren van elektrische energie door de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet aan de beheerders van het door die netbeheerder ten behoeve van de systeembalans ingezette regelvermogen, reservevermogen en noodvermogen.
 - b. prijs voor opregelen: de prijs per kWh, bepaald per programmatijdseenheid, overeenkomend met de hoogste biedprijs als bedoeld in artikel 5.1.1.1a1 van besluit nummer 00-023, van de Netcode Elektriciteit, van het ingezette regel- en reservevermogen voor opregelen of, indien deze hoger is, de prijs van het ingezette noodvermogen voor opregelen tijdens een toestand van inzet noodvermogen opregelen;
 - c. prijs voor afregelen: de prijs per kWh, bepaald per programmatijdseenheid overeenkomend met de laagste biedprijs als bedoeld in artikel 5.1.1.1a2 van besluit nummer 00-023, van de Netcode Elektriciteit, van het ingezette regel- en reservevermogen voor afregelen of, indien deze lager is, de prijs van het ingezette noodvermogen voor afregelen tijdens een toestand van inzet noodvermogen afregelen. Deze prijs kan negatief zijn; (...)”

5 Beoordeling

23. In dit hoofdstuk licht ACM toe hoe zij het voorstel heeft beoordeeld. De beoordeling valt uiteen in de beoordeling van de procedure en de beoordeling van de inhoud van het voorstel.

5.1 Gevolgde procedure

24. ACM constateert op grond van het voorstel dat op 26 maart 2015 een overleg met representatieve organisaties heeft plaatsgevonden bedoeld in artikel 33, eerste lid, van de E-wet. In het voorstel is een verslag opgenomen van dit overleg en tevens is aangegeven welke gevolgtrekkingen zijn verbonden aan de zienswijzen die organisaties naar voren hebben gebracht.
25. Naar het oordeel van ACM voldoet het voorstel van Netbeheer Nederland daarmee aan het vereiste bepaald in artikel 33, tweede lid, van de E-wet.

5.2 Voorgestelde wijzigingen

26. ACM beoordeelt in deze paragraaf het voorstel van Netbeheer Nederland.
27. Om de balans in het elektriciteitsnetwerk in stand te houden, koopt TenneT zogeheten regelvermogen in. De Europese eisen schrijven voor dat elke onbalans in het Nederlandse systeem binnen 15 minuten wordt opgevangen en gecorrigeerd. In die periode van 15 minuten wordt opregelvermogen ingezet, als er meer elektriciteit nodig is dan er wordt geleverd. Als er minder elektriciteit nodig is dan er wordt geleverd, dan wordt er afregelvermogen ingezet. De eis voor balanshandhaving geldt effectief pas na 15 minuten. TenneT zal echter, om aan die eis te kunnen voldoen, voldoende reservecapaciteit tot haar beschikking moeten hebben. TenneT dient hiervoor te bepalen hoeveel capaciteit zij langer vooruit zal contracteren en hoeveel op korte termijn – zonder contract – uit de markt beschikbaar komt.
28. De aanleiding voor dit voorstel is dat op basis van afspraken binnen ENTSO-E bij een eventuele uitval van de grootste niet N-1 bedreven grensoverschrijdende verbinding in het Nederlandse net van TenneT (thans is dit BritNed), TenneT ervoor moet zorgen dat er ook dan voldoende reservevermogen in Nederland beschikbaar is. Tot op heden was naar inschatting van TenneT het mogelijk om voldoende af te regelen zonder daarvoor regel-, reserve- of noodvermogen te contracteren. De aansluitcapaciteit van BritNed op het netwerk van TenneT is echter verhoogd⁴ en om te voldoen aan de internationale afspraken moet er nu

⁴ Bij de ingebruikname van BritNed was sprake van congestie op het netwerk van TenneT rond de Maasvlakte. Die congestie is inmiddels verholpen en daarom heeft krijgt BritNed nu de volledige gevraagde aansluit- en transportcapaciteit

wel extra reservevermogen worden ingekocht. TenneT zal het geconstateerde tekort moeten contracteren bij bedrijven die aan het afregelen willen meedoen.

29. In het Nederlandse onbalansmechanisme is een belangrijke rol weggelegd voor een directe prijsprikkel naar de markt. Daarom acht ACM het van belang dat de kosten voor afregelend noodvermogen voortaan worden doorberekend in de onbalansprijs voor afregelen. ACM is dan ook van mening dat de voorgestelde wijzigingen bijdragen aan een objectieve, transparante en niet-discriminatoire handhaving van de energiebalans, op een wijze die de kosten weerspiegelt en het belang van de bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de elektriciteitsmarkt. ACM is daarmee van oordeel dat de voorgestelde wijzigingen niet in strijd zijn met de belangen, regels en eisen bedoeld in artikel 36, eerste en tweede lid, van de E-wet.⁵

⁵ ACM heeft ambtshalve de nummering van de onderdelen van artikel 3.9.1 in het voorstel aangepast, om het in overeenstemming te brengen met besluit ACM/DE/2015/202163.

6 Dictum

30. De Systemcode Elektriciteit wordt gewijzigd conform bijlage 1 bij dit besluit.
31. Van dit besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts publiceert de Autoriteit Consument en Markt dit besluit op de internetpagina van de Autoriteit Consument en Markt.
32. Dit besluit treedt in werking de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin deze is medegedeeld.

's-Gravenhage,

Datum: 3 december 2015

Autoriteit Consument en Markt

namens deze,

w.g.

dr. F.J.H. Don

bestuurslid

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij ACM, Directie Juridische Zaken, Postbus 16326, 2500 BH Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wetbestuursrecht, ACM verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de administratieve rechter.

Bijlage 1 – Vastgestelde wijzigingen

Bijlage behorende bij het besluit in zaak 15.0397.52 van de Autoriteit Consument en Markt tot wijziging van de voorwaarden bedoeld in artikel 31 van de Elektriciteitswet 1998.

Artikel I

De Systeemcode Elektriciteit wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 3.9.1, onderdelen a, b, c, en d, komen als volgt te luiden:

- a. opregelen: het leveren van elektrische energie aan de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet uit het door die netbeheerder ten behoeve van de systeembalans ingezette regelvermogen, reservevermogen en noodvermogen;
- b. afregelen: het leveren van elektrische energie door de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet aan de beheerders van het door die netbeheerder ten behoeve van de systeembalans ingezette regelvermogen, reservevermogen en noodvermogen.
- c. prijs voor opregelen: de prijs per kWh, bepaald per programmatijdseenheid, overeenkomend met de hoogste biedprijs als bedoeld in artikel 5.1.1.1a1 van besluit nummer 00-023, van de Netcode Elektriciteit, van het ingezette regel- en reservevermogen voor opregelen of, indien deze hoger is, de prijs van het ingezette noodvermogen voor opregelen tijdens een toestand van inzet noodvermogen opregelen;
- d. prijs voor afregelen: de prijs per kWh, bepaald per programmatijdseenheid overeenkomend met de laagste biedprijs als bedoeld in artikel 5.1.1.1a2 van besluit nummer 00-023, van de Netcode Elektriciteit, van het ingezette regel- en reservevermogen voor afregelen of, indien deze lager is, de prijs van het ingezette noodvermogen voor afregelen tijdens een toestand van inzet noodvermogen afregelen. Deze prijs kan negatief zijn;